

Nro. 36.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden November 3-ik napján 1812-dik
esztendőben.

Nagy Britannia.

A' kórmányozó Hertzeg a' múlt September
29-ik napján kiadott hirdetményében a' Parlamen-
tumot széliyel oszlatta, és e' folyó November
24-dik napjára új Parlamentumot hívott öszve.
Egy más ugyan azon napon kiadott hirdetményé-
ben a' Skótziái Pairseknek oliy parantsolatot kül-
dött, hogy November 13-ik napjára gyűllyenek
öszve Edinburgba, 's válasszanak 16 Pairseket,
a' kiknek a' legközelebb leendő Felső Parlamen-
tum gyűllesében székek és vokok legyen. A'
fellyebb való hirdetményet fogva mind a' három
Országba, úgymint, Angliába, Skotziába, és
Hyberniába parantsolatok küldettek, hogy az Or-

szág fundamentomos törvényei szerént, minden halasztás nélkül új képviselőket válasszanak magoknak. (*)

Spanyol Országba szűnet nélkül sok hadi seregek küldetnek, az északi Ámerikai szabad Státusok ellen sok zsákmányozó hajók meunek, és sok visszonozó levelek adának ki.

Néhány Londoni közönséges újság levelek így szólnak: Az északi Ámerikabéliek, úgy mond, semmi tábori eleséget nem adnak, 's nem küldenek a' mi Portugallia és Spanyol Országokban lévő hadi seregeinknek, egyedül ahhoz lehet reménységünk, hogy a' velünk frigyos Oroszok, a' fekete tengeren, ha a' Konstántzinápolyi kánálison való által menetelre szabadságot nyerhetnek, oda is sok életet fognak vinni, 's attól nem tarthatunk, hogy a' mi közép tengeren való kereskedésünk meg tsökkeanyen.

A' *The Times* című Londoni Zsurnál Moskau városának igen szerentsétlen sorsáról következőképen szól: A' pallérozott nemzeteknek,

(*) *Pairs* vagy *Peers* (*Primores Regni Magnae Britanniae*) azok az Ersekek, Hertzegek, Markiok, Grófok, Vicomtesek és Bárók Angliában, a' kiknek a' felső Parlamentumban székek és voksok vagyon, *Mylords* neveztetnek, nagy jussokkal bírnak, és mivel a' Királynak örökös Tanátsoosi, ha na yot vétnek is, őket meg fogni, vagy leárestálni nem lehet, kivévén mindazáltal a' Király személye ellen való öszvé esküvést s. a. t.

sőt a' nem palléroztaknak krónikáikban sem találtatik olly kegyetlen és minden emberi érzékenységgel ellenkező tselekedet, mint Moskau városának meggyújtása. Ennek a' hajdan virágzó Császári lakhelynek ártatlan és szerentsétlen lakosi, a' tűzből való kiszabadulások végett kénytelenek voltak magokat az éhség fogai közé adni, 's ahoz az ármádiához kaptsolni, melly előtt a' nyughataitlankodtató félelem megyen, és a' melly maga után mindent éget és pusztít. Azok, a' kik honnyokba maradtak, a' nagy és nemes lelkű győzedelmest hívták segítségekre, 's annak gondviselésére bízták magokat.

Spanyol Ország.

Egy Londoni közönséges újság levélben következő jegyzéseket olvasunk a' Spanyol Országban táborozó két ellenséges ármádiának fekvésekről: „Az alatt, *úgymondá*, hogy Lord *Wellington*, az ország északi részében a' Portugalliai ármádia előtt állott, Frantzia Marsal *Soult* napnyúgot felé fordúlt, 's magát az ármádia derekával és a' Valenciai ármádiával öszve tsatólni igyekezett. Ez a' három 80000 emberből álló corpus, az Ánglusoknak vélekedések szerént, *Wellington* ellen marsirozik. Generál Hill sebesen megyen, hogy a' fő vezérrel magát öszve kaptsolhassa. — Generál *Cook* 5000 emberrel, Gen. *Rosz* a' Carthagénai őrző sereggel előbre nyomúlnak. — Lord *Maitland*, ha semmi akadály nem leszen, az öszve kaptsólt Ánglus Sziciliai corpussal segítségekre megyen. Ezeknek az egyesült ármádiáknak kórmányát tsak úgy veheti kezére, ha szerentséje leszen a' Portugallióban lévő Fr. ármádiát az Erbo folyó vízentől

szorítani, még pedig úgy, hogy attól többé semmit sem félhet. Így környülállások közt úgy lehet gondolni, hogy Spanyol Ország közép pontján leszen a' közönséges verekedésnek helye. Erre a' fontos pontra 30000 embernél többet ki nem állíthatunk, és attól félhetünk hogy az ígért segítség akkor fog Angliából oda menni, mikor már a' verekedés végbe ment. Armádiánk is közönségesen vévén nem leg egészségesebb állapotban van, sok hadi tiszteket és orvosokat megölték a' betegségek.

A' *The Times* című Londoni Zsurnál következő jegyzést adott ki a' Spanyol és Portugalliai Országokban lévő két ellenséges armádiáról:

Azokból a' tudósításokból, mellyeket Spanyol Országból vettünk, meg lehet ítélni, minémű ereje legyen a' mi armádiánknak, és az ellenségnek. Azokból kitettzik, hogy noha számosabb ott a' mi armádiánk, mint az ellenségé, de mivel a' Fr. hadi seregek régi próbált, és fegyverben forgott emberekből állanak, a' mi armádiánknál pedig sok rekruták és próbátlanok vannak, ezeket amazokkal öszve hasonlítani nem lehet. A' Lord Wellington és Generál Hill vezérlések alatt lévő Anglus seregek 40000 emberre mennek; a' Gen. Maitland kormánya alatt lévők 6000-re; a' Kadikszai, és Karthagénai őrizetek 6000-re; az egyesült Anglus Portugallus seregek 24000-re; mind öszve 76000-re. — A' Spanyol insurgens seregek Kataloniában a' Gen. Lacy vezérlése alatt 11000-re; a' városokban lévő katonai őrizetek 6000-re; az Andaluziai hadi seregek a' Ballasteros vezérlése alatt 23000-re, mely-

ből 9000 ember egyenesen ő alatta, 14000 pedig a' Leoni szigetben, Tariffában és Sevilleában vannak. Az Estremadurai Spanyol hadi nép *Monsalm* kórmánya alatt 7000-re tétetik; a' *Castanos* alatt lévő Gallitziai armádia 12000-re; a' *Don Carlos Espana* alatt lévő 4000-re; az Asturiai fegyveres nép *Mandizabal* kórmánya alatt 3000-re; és így a' Spanyol reguláris katonaságot mind öszve 84 ezerre lehet tenni; az insurgenseknek számát körülbelől 20000-re, következésképen az egész szövetséges armádiát 188 ezerre.

A' Spanyol és Portugallia Országokban lévő Frantzia armádiának erejét következő módon adja elő a' fent említett Londoni Zsurnál a' *The Times*: A' Marsal *Soult* armádiája megyen 15000-re; a' Marsal *Suchet* 26000-re, a' *Decaen* Generálé Cataloniában 20000-re, a' Navarrai armádia 9000-re; a' Portugalliai armádia 30000-re; a' közép ponton lévő 10000-re, mind öszve 149 ezerre. — Erre az előadásra azt jegyzi meg a' Fr. Monitőr: Meg engedjük azt, a' mit a' *The - Times* a' Fr. armádiának tulajdonságáról ír, hogy tudniillik az öreg és fegyverben gyakorlott hadi seregekből áll, de tagadjuk, hogy számára nézve több ne volna.

Lord *Wellington* a' Spanyol Országban lévő Anglus hadi seregeknek fő vezére következő tudósítást küldött az Angliai hadi Tanátsnak az Ó Kastiliai Fő városnak, és kastélynak *Burgosnak* meg támadásáról September 27-ik napján. Ezen napot követett éjjel meg parantsóltam, hogy az ellenség külső lineája reá rohanással vétetődjön el, hogy egy Portugalliai osztály sereg az ellen-

ségnek bal szárnyát támadja meg, az alatt pedig Fő Strázsamester *Lowrie* elől a' kastélyra fel hágni igyekezzen. De olly kemény ellentállásra találta a' Portugallus seregek, hogy az ellenség bal szárnya részéről semmiben sem boldogúlhattak, következésképen a' kastélynak elő részére fel nem hághattak. Fájlalom, hogy arról kell tudósítást tennem, hogy a' mi veszteségünk nagy volt; hogy *Lowrie* Fő Strázsamester ezen tsatában meg hólt, hogy Kapitány *Fraser* veszedelmes sebbe esett, és hogy valamiképen ezen két hadi tiszt, úgy a' többi is ezen próbatételben mindent, a' mi tsak tőlök kitelhetett, elkövettek, de mivel az ellenség bal szárnyának megtámadásában szerentsétlenek voltak, a' kastélyra sem mászhattak fel. Az ellenséges ármádia előttünk áll, és a' mi hadi foglalatosságunkra szorgalmatosan vigyáz.

Orosz Birodalom.

A' Moskauból jött tudósítások szerént, ottan egy olly Commissio rendeltetett ki, melly az oda való lakosoknak, és katonaságnak táplálására gondot gondot viseljen, melly a' hosszas és bajos nyughatatlanságtól, a' meddig tsak lehet meg szabadúljon, és semmi szükségét ne szenvedjen. — Mivel a' tél is el kezdődött, szükségesnek lenni tartja ez a' Commissió, hogy téltre való köntöst szerezhessen a' Fr. ármádiának. A' Berlini hiteles újságok szerént, a' Moskauban vissza ment lakosok, meg égett házaiknak felépítésekben foglalatoskodnak.

Moskauból azt írják, hogy azok között a' gyújtogató gonosz emberek között, a' kik azon

várost felgyújtották, 's felprédálták, sokan elfogattatván, ellenek halálos szententzia hozatott, és sokan közzülök másoknak tanúságokra a' város közepén felakasztattak.

Illyen jutalmok szokott azoknak lenni, a' kik a' fősvénység lelkétől elragadtatván, felebarátjoknak szerentsétlenségeken kívánnják a' magok szerentséjeket építeni.

A' még most is a' Moskaui várban, az úgynevezett Kremelben lakó Fels. Frantzia Császár-ról azt írják a' Moskaui közönséges újság levelek, hogy Eő Felsége friss és kívánatos egészségben legyen, hogy a' jelen való háborúnak kezdetétől fogva, ámbár igen sok nyughatatlanságot szenvedett legyen is, még is semmi változást nem szenvedett egészségében, és hogy mind szüntelen hadi Tanácsosival együtt munkálódjon, az ott lévő Fr. hadi seregeket gyakorla meg szemléllye, 's azokat újabb győzedelmeknek nyerésére készíttse.

A' *Journal de l' Empire* című Párisi Zsur-nál azt mondja, hogy az Angliai ministerialis újság levelek szüntelen abban török a' fejeket, miképen lehetett a' megveretett és a' tsata piatzi-ról 15 Orosz mértföldre úzetett Fr. ármádiának Moskau városát elfoglalni? A' Londoni Kurir még most is azt állatja, hogy a' Septemb. 7-ik napján esett verekedésben az Orosz hadi seregek győztek; mindazáltal újság levelének 13-ik Octoberi darabjában tsak ugyan megvallya, hogy azon várost a' Frantziák elfoglalták legyen Hanem azt teszi hozzá, hogy egy Angliában lévő Orosz nemes ember katona tiszt fia ekképen

magyarázta meg ezen dolgot. A' Bellunói herczeg Marsal Victor, a' ki akkorig a' Fr. tartalék sereget kormányozta, parantsolatot vévén a' vezérlése alatt lévő seregeknek a' Fr. nagy Ármádiával való öszve kaptsóltatására, a' 7-ik Septemberi véres verekedés után a' meg veretett Frantziáknak 30000 emberrel segítségekre ment, melly értésére esvén az Orosz fő hadi vezérnek, tanatosabbnak tartotta Moskau városát az ellenségnek által engedni, és a' vezérlése alatt lévő hadi seregekkel egyetemben Wladimir felé hátrálni. —

Erre a' mesére azt jegyzi meg a' *Journal de l' Empire*, hogy az, az Angliai újság író elmés találmányának betsülletére szolgál, de hogy a' Bellunói herczeg ármádiája a' 7-dik Septemberi nagy ütközet idején még *Smolenskóban* sem érkezett meg, következésképen a' nevezett Londoni Kurirnak azt javasollja, hogy ha Európát a' maga költött írásának valóságáról meggyőzni kívánja, más elmésebb okokkal győzze meg azt arról, hogy a' 7-ik Septemberi Moskaui verekedésben megverettek legyen a' Frantziák.

A' 9-ik Octoberi Moskaui levelek szerint azok között az Orosz beteg és sebes katonák között, a' kik az oda való ispotályokban feküdtek, 4000 ember szabadított meg a' tűz által való elveszéstől, a' többi, a' miut már enneke' lőtte meg írtuk, a' füst és tűz langja miatt elveszett, kiknek 30 ezerre ment a' számok. — A' tűz lángjától megmentetett épületek közt. vagyon a' Frantzia Császári Udvarnál volt Orosz Csász. Követnek *Kurakin* herczegnek palotája is. — A'

Moskai helytartó Gróf *Rastopsin* a' maga kastélyát maga meggyújtotta, és minekelőtte onnan elment volna, otsmány paskilust ragasztatott egy oszlopra a' Frantziák ellen.

Krimiának fő városában *Odessában* ragadó nyavalya ütven magát ki, az oda való fő kormányzó hertzeg *Richelieu* (olvasd *Riselió* *Frantzia Emigrans*) minden annak elharítására szükséges intézeteket megtett, és noha azon veszedelmes nyavalya már meglehetősen megszünt: mindazáltal az azon város körül vonatott kordont, avagy katonai vígyázatot el nem osztatta, azoknak a' Török hajós legényeknek és kereskedő hajóknak egész hitelt nem adván, a' kik az oda való kikötőhelyben a' kereskedés végett ott múlatnak.

A' Berlini 17-ik Octoberi közönséges újság levelek szerént az Orosz armádia mind tovább tovább hátrálván, fő hadi szállása már *Tulában* vagon, melly Moskautól 20 mérföldre fekszik; ellenben a' Frantzia nagy armádia rész szerént ezen igen szerentsétlen városban, rész szerént annak környékén nyugszik és semmi szükségét nem szenved. Mivel Moskauban a' pintzék mind kőből épültek, és akként vannak építve, hogy azokhoz a' tűz langja nem férhet, a' szegény lakosók minden féltő kioltásokat 's eledeleket azokba hordták, és az Orosz seregeknek eltávozások, 's a' Frantziáknak oda lett bémenetelek után azokat a' pintzékéből kihordták, és mivel a' mostani Frantzia Kormányzó a' dolgot jól folytatja, sem magok a' lakosok, sem az ott kvártélyozó Fr. katonaság semmi szükségét nem szenvednek.

Meg nem álhatom, hogy a' következendő szomorú esetet a' Magy. Kurir tisztelt Olvasóival ne közöllyem: Egy *Wertiginn* nevű Moskaui szerentsétlen lakos előre meg jövendőlvén azt, hogy a' Frantzia Császár hat hólnap múlva Moskauba fogna menni, tömlötzbe záratott, 's abba sokat szenvedett. A' Frantzia győzedelmes ármádiának oda való közelgetésekor, a' kegyetlen Orosz Gubernator Gróf *Rastopsin* őtet a' tömlötzből kibotsátván maga eleibe vitette, 's nékie így szóllott: Te, úgymoud, azt jövendőlted, hogy a' Frantzia Császár Moskauba fogna jönni, de hogy őtet ne lásd, vedd el jutalmadat, 's avval minden törvény nélkül a' jobb kezét elvágatta, 's azután magát öszve aprítatta. Ennek a' szerentsétlen embernek holt tetemeit a' kegyetlen *Rastopsin* szobájában találták a' Frantziák.

Azok a' kézi őriő malmok, mellyeket egy *Albrecht* nevű Párisi híres Mechanicus talált és készítetett, és a' mellyek azoknál is alkalmaztossabbak, mellyek a' Spanyol Országi ármádiához küldettek, a' Lengyel és Orosz Országban táborozó nagy ármádiához vitettek. Ezek a' malmok olly könnyűek, hogy mindenüvé el lehet vinni, 's úgy vannak alkotva, hogy azokat akármellyik ágyúhoz lehet szorítani.

Olasz Ország.

A' *Giornale Italiano* tizimű Nápolyi újság levelekben találtatik egy olly levél, mellyet a' Nápolyi Kir. testörző seregnél szolgáló de most a' Frantzia nagy ármádiánál lévő tiszt Moskauból egy Velentzei barátjának mostanában küldött. A' többi közt így ír: Nehezen fogják a' késői maradékok elhinni, hogy a' maga mind birodal-

mának roppantságára, mind katonáinak vitézségére nézve az egész világon híres Orosz nemzet azt megengedte; hogy mi három hólnap elforgása alatt, a' *Niemen*, a' *Düna*, és *Dnieper* nagy folyóvizeken minden kardvágás nélkül által jöttünk, és öt vagy hat tsatázás, és egyetlen egy nagy verekedés után Moskau városába bėjőhettünk. Kétség kívül mindnyájau sokat szenvedtünk a' fárattság és szükség miatt; nem is lehet másképen, mivel az Orosz Birodalomban vólt a' tsata mező; még is mindazonáltal olly frissek, jó kedvük és bátor szívűek vóltunk, hogy az Orosz ármádiának minden sántzait egy nap elfoglaltuk, 's fényes győzedelmet vettünk rajtok. — Sokszor szemekre hánytuk az elfogatott Oroszoknak, miért égetik és pusztíttyák tulajdon házájokat? kiki meg vallotta közzülök, hogy nekik arra parantsalatjok vólt, és ortza pirúlással azt is hozzá tették, hogy ók a' mi ellenünk való hadakozásra jobb módot nem tudnak. Egyedül a' Cs. K. testörző seregek nem vóltak még eddig tűzben, és ezeknek engedődött a' Moskau-ba való bemenetelnek ditsőssége. Azok közt a' gyújtogatók közt, a' kik ezen régi és népes várost meg gyújtották, egy olly Orosz tiszt is találtatott, a' ki vitézt illető keresztet vagy tzmert viselt a' mellyén. — Mindnyáján meg vallották, hogy azért gyújtották azt meg, hogy mi abban semmi eleséget és szükséges dolgokat ne találjunk, és hogy az abból folyó örökös gyalázat mireánk háramollyon. Az Orosz nemzetre sem fog az háramlani, hanem egy olly nagy emberre, a' ki Angliának zsoldjában vólt. Azt hinni, hogy azt maga az uralkodó Fejedelem parantsóltá vólna,

képtelenség. Az Olasz hadi seregeknek még eddig szerentséjek nem vólt az ellenséggel szembe szállani, melly miatt mi vígasztalhatatlanok vólnánk, ha a' mi könnyű lovasságunk, ha a' Fr. Csász. testörző sereg, és a' Fr. ármádiának nagy része ebben az esetben nem vólna. Az Anglia Országi Gvinék végtére is elfogynak, és kívánni kell, hogy elfoggyanak, hogy annál hamarább meg készüllyön velek a' békesség.

Hadi Történetek.

Prussziai Generál Lajtnant *York* azon verkedésekről, mellyek September 27 ik napjától October 2 ik napjáig, a' Prussziai hadi seregek és az Oroszok közt estek, következő tudósítást küldött October 3 ik napján Kurlandiának fő városából *Mietanból*: September 19 ik napjától fogva az a' hír repdesett, hogy Lieflandiában a' Rigai katoná órizet 20, vagy 30 ezer emberrel meg fog szaporítatni, és hogy néhány napok múlva, a' Prussziai ármádiát meg fogná támadni. Erre való nézve Gen. Lajtnant *York* is a' *Mietauból* Rigába vivő útat szorossan meg vizsgálatta, és bizonyossan kitanúlta, hogy a' Finnlandiai, és Lieflandiai hadi seregek nagyobb része az előtt való este Rigába meg érkeztek légyen. Arra való nézve Gen. Lajtnant *York* elvégette, hogy az Olai fekvését elhaggya, és hadi népét a' *Horn* korpusával *Eckau* mellett öszve kaptsollya.

Allig ment végbe ez az öszve kaptsolás, midőn Septemb. 27-ikén az ellenséges csapatok megjelentek; *Massenbach* Gen. Lajtnantot, a' ki a' lovassággal és két lovas batteriával hátrább hagyatott, megtámadták. Generál Major *Kleist* 5 batalion gyalogsággal, öt eskadron lovassággal, és másfél batteriával a' *Mietaui* híd előtt lévő földvárnak védelmezésére hagyzt.

(A' többit a' jövő posta napon).